

UPUTA O OBAVLJANJU FITOSANITARNOG PREGLEDA MERKANTILNOG KROMPIRA

Sve ovlaštene institucije u postupku fitosanitarnog pregleda merkantilnog krompira na području svog djelovanja, kao i fitosanitarni inspektori u distributivnim centrima, dužni su provoditi slijedeće aktivnosti:

1. Vizuelni pregled

- a) Način pregleda - vizuelni pregled gomolja krompira na prisustvo karakterističnih simptoma karantinski štetnih organizama krompira se obavlja na slijedeći način:
 - i) tok pregleda - opis toka pregleda naveden je u Prilogu II;
 - ii) šema za formiranje uzorka merkantilnog krompira na prisustvo karantinskih štetnih organizama je propisana u Instrukciji za uzorkovanje i zdravstveni pregled krompira ("Službeni glasnik BiH", broj 63/13).
- b) Jedinica pregleda u magacinu i distributivnom centru je lot.
- c) Zapisnik iz Priloga III se odnosi na ZAPISNIK ZA POSEBAN NADZOR KROMPIRA (poljski pregledi, pregled gomolja i uzorkovanje gomolja za laboratorijsku analizu) obilježava se vašim brojem.
- d) Način popunjavanja Tabele 1 iz Priloga III. Kolona vizuelni pregled i presijecanje gomolja se uvijek popunjava sa - da.

Kolona uzorkovanje za laboratorijsku analizu se popunjava na slijedeći način:

- i) ne - ukoliko nije bilo karakterističnih simptoma;
- ii) da - ukoliko je bilo karakterističnih simptoma i to samo za onaj štetni organizam na koji se simptomi odnose (broj izvještaja laboratorije upisuje se samo za taj štetni organizam), i da - za *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*. u tabeli ukoliko se uzorkuje na prisustvo latentne infekcije. U slučaju uzorkovanja na prisustvo latentne infekcije, to se dodaje i u napomeni.

e) Vrijeme pregleda: - oktobar;

f) Mjesto pregleda:

- i) Skladište proizvođača merkantilnog krompira (ovlaštene institucije);
 - ii) Distributivni centri (fitosanitarni inspektori);
- g) Predmet pregleda: Pri fitosanitarnom pregledu prati se prisustvo karakterističnih simptoma koje prouzrokuju slijedeći karantinski štetni organizmi:
- i) Fitopatogene bakterije: *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*.
 - ii) Nematode: *Globodera rostochiensis* (Woll.) i *Globodera pallida* (Stone) *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax*.
 - iii) Fitopatogena gljiva *Synchytrium endobioticum* i viroid *Potato spindle tuber viroid*.

2. Evidencije za bazu podataka

Nakon završetka Programa posebnog nadzora popunjene tabele u elektronskoj formi je potrebno dostaviti Upravi, na e-mail: infouprava@uzzb.gov.ba

Rok za završetak navedenih poslova je 31. decembar 2021. godine.

3. Laboratorijska analiza

- a) Laboratorijska analiza merkantilnog krompira u slučaju sumnje na prisustvo karantinskih štetnih organizama:
- i) U slučaju sumnje na prisustvo karantinskih štetnih organizama formirati uzorak od gomolja sa

simptomima, koji se prosljeđuje u ovlaštenu laboratoriju na analizu.

- b) Laboratorijska analiza merkantilnog krompira na prisustvo latentne infekcije karantinskih bakterija *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* prema planu programa posebnog nadzora:
- i) Obavezno uzorkovanje i laboratorijska analiza 200 gomolja na prisustvo latentnih infekcija karantinskih bakterija.
- c) Laboratorijska analiza u slučaju sumnje na prisustvo karantinskih nematoda:
- i) U slučaju sumnje na prisustvo karantinskih nematoda potrebno je formirati uzorak od gomolja sa simptomima koji se prosljeđuje na analizu u ovlaštenu laboratoriju.

PRIOLOG II

TOK VIZUELNOG PREGLEDA

1. **Uzeti gomolje na način propisan** u Instrukciji za uzorkovanje i zdravstveni pregled krompira ("Službeni glasnik BiH", broj 63/13).
2. **Formirati uzorak od 200 gomolja.**
 - Napomena: Prilikom uzimanja uzorka rukovoditi se prvenstveno uzimanjem gomolja sa karakterističnim simptomima uz dopunu do potrebnog broja (200) sa gomoljima bez simptoma.
3. **Izvršiti vizuelni pregled svakog uzorka od 200 gomolja** na prisustvo simptoma karantinskih štetnih organizama, te izdvojiti sve krtole sa simptomima.
4. **Presijecanje gomolja:** Sve gomolje sa simptomima za koje se sumnja da imaju simptome bolesti u unutrašnjem dijelu gomolja treba presjeći. Ukoliko takvih gomolja nema potrebno je presijecati gomolje bez simptoma do broja od 200 gomolja.
5. **U slučaju utvrđivanja karakterističnih simptoma** karantinskih štetnih organizama potrebno je hitno obavjestiti nadležnog fitosanitarnog inspektora, koji će formirati uzorak od gomolja s karakterističnim simptomima i osigurati njihov transport do ovlaštene laboratorije.

PRILOG III

ZAPISNIK ZA POSEBAN NADZOR KROMPIRA (poljski pregledi, pregled gomolja i uzorkovanje gomolja za laboratorijsku analizu)

Broj: br. regije-br. službe - faza (I, II, III, IV i V) – vaš broj/podbrojevi lotova/godina
Npr.: 01-01a- III-10/1,2,3,4,5,6,7..../2021.

Datum:

Šifre uzorka:

Podaci o proizvođaču/skladištaru

Naziv:	
Adresa:	
Telefon:	
Broj poljoprivrednog gazdinstva:	

Podaci o usjevu

Region/Kanton:	
Općina:	
Katastarska općina:	
Potes:	
Pregledana površina :	
Porijeklo usjeva:	
Zalivni sistem:	
GPS koordinate:	
Merkantilni krompir/sorta	
Sjemenski krompir/sorta	
Ostali uzorci	

Podaci o magacinu

Region/Kanton:	
Općina:	
Vrsta magacina:	
Kapacitet magacina:	
Broj lotova u magacinu:	
Sorte:	
Dospjevanje otpadnih voda iz magacina u vodotokove	
Merkantilni krompir/sorta	
Sjemenski krompir/sorta	
Pregledana količina lota	
Podbroj lota	

Tabela 1.

Karantinski organizmi	Vizuelni pregled i presijecanje gomolja (da/ne)	Utvrđeni karakteristični simptomi (da/ne)	Uzorkovanje za lab. analizu (da/ne)
<i>Ralstonia solanacearum</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>sepedonicus</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Globodera rostochiensis</i> i <i>Globodera pallida</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Meloidogyne chitwoodi</i> i <i>Meloidogyne fallax</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
Ostali štetni organizmi	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐

Primjedbe:

Odgovorno lice
proizvođač/distributivni centar

Ovlašteno lice
za fitosanitarni pregled

PRILOG IV

TABELA 1. - EVIDENCIJA (za svaki karantinski štetni organizam posebno na krompiru)

Shifting from IF to continuous inspection:

Crustaceans live in the:

[illegible][illegible]

PRILOG V

TABELA 1. - Proizvođači

Podaci o proizvođaču						Podaci o magacinu					
Redni broj	RPG	Proizvođač	Kanton/regija	Opcija	Mjesto	Lokacija (Nastajeno mjesto)	Kapacitet (t)	Lokacija smještaja otpada iz magacina	Dostjevanje otpada iz voda iz magacina u radni tokove (litre)	Namijenjeno prometa otpada	Namijenjeno sjedi

Podaci o pregledu magacina						
Datum pregleda	Pregledna količina lita	Sorta	Vizuelni pregled i predujvanje (na gornjoj strani)	Uvjetovanje na lok. analize (na -ar)	Izjava	Zaključeno (ispravno da ne)

PRILOG VI

TABELA 3. - Distributivni centri

Opći podaci o distributivnom centru				Porijeklo merkantilnog krumpira u distributivnom centru					Ukupna capituljerna količina	Izlaz (namjena)	
Redni broj	Naziv	Sjedište	Odgovorna osoba	Domaća proizvodnja			Uvoz			Domaće tržište	Izvoz
				Proizvođač	Adresa	Broj potvrde o porijeklu	Zemlja porijekla	Količina			

Podaci o pregledu u distributivnom centru					
Pregledana količina kila	Serie	Vizualni pregled i presijecanje 200 gama	Uzorovanje za laboratorijska analiza (kilo)	Izvršitelj analize	Zdravstveno opremljeni dijelovi

PRILOG VII

Obrazac 1: Ukupni rezultati sistematičnog istraživanja prstenaste truleži *Clavibacter michiganensis* spp. *sapadonicus* u 2021. godini. Samo za krompir koji se proizvodi u Bosni i Hercegovini

Regija	Kategorija krompira	Ukupna površina uzgoja (ha)	Laboratorijska ispitivanja					Inspekcijski pregled gomoli ²⁾				
			Broj uzoraka	Broj lotova	Većšina lotova (u ili ha)	Period uzorkovanja	Broj pozitivnih nalaza		Broj ispitanih uzoraka	Većšina uzoraka	Broj pozitivnih uzoraka ³⁾	
							Uzorci	Lotovi				
	Sjeme predosnovno											
	Sjeme osnovno											
	Certificirano sjeme											
	Sjeme Ostalo ¹⁾ (navesti)											
	Merkanilni											
	Industrijski											
	Ostalo ¹⁾ (navesti)											

¹⁾ Za zemlje u kojima postoji epidemija, bilo bi npr. značajno navesti, odvojeno od općih istraživanja, količinu uzorka za ispitivanje ili praćenje epidemija.

²⁾ Treba shvatiti kao makroskopski pregled gomoli, uključujući i njihove reznece.

³⁾ Treba shvatiti kao: uočeni simptomi, uzet uzorak i laboratorijski potvrđen

Obrazac 2. Ukupni rezultati sistematičnog istraživanja smede trileži *Rhizoctonia solanacearum* u 2021. godini
Samo za krompir koji se proizvodi u Bosni i Hercegovini

Regija	Kategorija krompira	Ukupna površina uzgoja (ha)	Laboratorijska ispitivanja				Inspekcijski pregled gomolja ²⁾		
			Broj uzoraka	Broj lotova	Velikina lotova (u uzorkovanjima ili ha)	Period uzorkovanja	Broj pozitivnih nalaza		Broj pozitivnih uzoraka ³⁾
							Uzorci	Lotovi	
	Sjeme predosnovno								
	Sjeme osnovno								
	Certificirano sjeme								
	Sjeme (ostalo ¹⁾) (navesti)								
	Merkanilni								
	Industrijski								
	Ostalo ¹⁾ (navesti)								

¹⁾ Za zemlje u kojima postoji epidemija, bilo bi npr. značajno navesti, odvojeno od općih istraživanja, količinu uzoraka za ispitivanje ili praćenje epidemija.